

Warszawa, 30 września 2007 r.

Badania nad poziomem zmodyfikowanego minimum socjalnego w 2006 r.

Wprowadzenie

W informacjach na temat poziomu minimum socjalnego (oraz minimum egzystencji), jakie opracowywano dotychczas (do 2005 r. włącznie), wartość tych koszyków szacowano na podstawie rzeczowej struktury, ustalonej przez ekspertów IPiSS w 1996 r. (Deniszczuk, Sajkiewicz 1997 b). Od tego czasu rzeczowa struktura koszyków nie była istotnie modyfikowana, zaś w minionym okresie nastąpiły znaczące zmiany.

Przede wszystkim nastąpiły one w strukturze podaży, w tym ze źródeł zakupu towarów i usług po najniższych cenach. Zmiany zachodziły także w zachowaniach konsumpcyjnych gospodarstw domowych. Ponadto, w związku z postępem nauk biologicznych rozszerzono zalecenia fizjologów żywienia, zwłaszcza wobec zmian składników odżywczych w oferowanej żywności. Wszystkie te (oraz inne) przemiany stanowiły przesłankę dokonania szczegółowej weryfikacji i modyfikacji rzeczowej struktury modeli minimum socjalnego.

W czerwcu 2007 r. zamknięto prace nad publikacją Raportu z Badań pt. „*Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowanie w polityce społecznej*” (Deniszczuk, Kurowski, Styrz 2007).¹ W ramach tych badań zmodyfikowano skład koszyków minimum socjalnego (oraz minimum egzystencji), dostosowując te kategorie do aktualnych warunków rynkowych, zachowań społecznych oraz wskazań nauki.² Wyniki badań wstępnych (na przykładzie danych za 2004 r.) publikowano już na łamach Polityki Społecznej w 2006 r. (Deniszczuk, Kurowski, Styrz 2006).

Modyfikacja składu koszyków minimum socjalnego dała wreszcie okazję do obliczenia i opublikowania nowych, zmodyfikowanych wartości. Oznacza także, iż dotychczasowe wartości

¹ Studium to stanowi zadanie badawcze zrealizowane w ramach Projektu Badawczego Zamawianego, nazwanego „Polska Bieda III”, koordynowanego przez prof. Stanisławę Golinowską.

² Postanowiono, że w toku prac nad kolejnymi wartościami tych kategorii, w razie konieczności będzie korygowana rzeczowa struktura tych koszyków.

koszyków minimum socjalnego (za lata 1994 – 2005) nie są w pełni porównywalne ze nowym minimum socjalnym

W niniejszym komunikacie dokonujemy prezentacji wartości zmodyfikowanego minimum socjalnego na podstawie danych średniorocznych.

Zmodyfikowane minimum socjalne w 2006 r.

Prezentowane wyniki obliczeń otrzymano na podstawie notowań wybranych cen dóbr i usług konsumpcyjnych, udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny. Przeliczeń wartości zmodyfikowanego koszyka minimum socjalnego dokonano na podstawie aktualnych modeli.

Nowy koszyk zmodyfikowanego minimum socjalnego obejmuje znacznie szerszą paletę dóbr i usług konsumpcyjnych. Z tego też względu jest bardziej wrażliwy na zmiany cen poszczególnych towarów, zwłaszcza tych, których ceny mają charakter sezonowy.

Wartość zmodyfikowanego minimum socjalnego w 2006 r. w przypadku rodziny z dwójką dzieci na utrzymaniu oszacowano na poziomie **2 506,40 zł** (tj. 626,60 zł na osobę). Dla dorosłej osoby samotnej wartość minimum socjalnego wyniosła 802 zł (por. Tabela 1). Wartości zmodyfikowanych koszyków minimum socjalnego z omawianego okresu są nominalnie niższe od poziomu „starego” minimum socjalnego z 2005 r. Nadal jednak wartości dla gospodarstw pracowniczych sytuują się blisko poziomu wydatków przeciętnych. Według szacunków GUS, przeciętne wydatki gospodarstw pracowniczych wyniosły 732,02 zł (GUS 2007, 9). Wartość szacowanego zmodyfikowanego minimum dla emerytów (801,30 zł dla osoby samotnej) są niższe niż przeciętne wydatki emerytów (853,53 zł). Gdy zaś weźmie się pod uwagę grupę emerytów i rencistów wielkości są bardzo zbliżone (wydatki tej grupy wynosiły przeciętnie 800,36 zł).

Tabela 1. Zmodyfikowane minimum socjalne w 2006 r. (dane średnioroczne, w zł).

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	202,5	405,1	571,5	617,2	783,6	995,7	197,2	394,4
Mieszkanie	275,7	387,7	524,2	524,2	663,7	803,7	275,7	387,7
– eksploatacja	230,7	331,6	457,7	457,7	578,6	699,0	230,7	331,6
– wyposażenie	45,0	56,1	66,5	66,5	85,0	104,7	45,0	56,1
Edukacja	11,0	22,1	110,7	96,8	185,4	271,2	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	91,3	105,7	128,7	134,2	157,2	185,7	74,8	93,6
Odzież i obuwie	34,0	68,0	101,7	101,9	135,7	169,7	26,7	53,4
Ochrona zdrowia	32,0	61,2	76,6	77,7	93,1	109,7	63,3	123,9
Higiena osobista	21,6	41,6	48,7	60,9	68,7	88,0	16,0	30,3
Transport i łączność	74,5	140,9	284,8	299,8	299,8	314,7	88,3	133,9
Pozostałe wydatki	59,4	86,3	110,8	114,8	119,4	117,5	59,4	85,2
Razem	802,0	1 318,4	1 957,8	2 027,4	2 506,4	3 055,9	801,3	1 302,4
- na 1 osobę	802,0	659,2	652,6	675,8	626,6	611,2	801,3	651,2

Źródło: Obliczenia Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie danych GUS.

Uwaga: Symbole użyte w tabelicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Zmodyfikowane minimum socjalne ma nieco odmienną strukturę wydatków, z relatywnie wyższymi wydatkami na ochronę zdrowia oraz na edukację. Dotyczy to także wydatków na edukację osób dorosłych (Tabela 2).

Tabela 2. Struktura zmodyfikowanego minimum socjalnego w 2006 r. (dane średnioroczne, w %).

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	25,3	30,7	29,2	30,4	31,3	32,6	24,6	30,3
Mieszkanie	34,4	29,4	26,8	25,9	26,5	26,3	34,4	29,8
– eksploatacja	28,8	25,1	23,4	22,6	23,1	22,9	28,8	25,5
– wyposażenie	5,6	4,3	3,4	3,3	3,4	3,4	5,6	4,3
Edukacja	1,4	1,7	5,7	4,8	7,4	8,9	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	11,4	8,0	6,6	6,6	6,3	6,1	9,3	7,2
Odzież i obuwie	4,2	5,2	5,2	5,0	5,4	5,6	3,3	4,1
Ochrona zdrowia	4,0	4,6	3,9	3,8	3,7	3,6	7,9	9,5
Higiena osobista	2,7	3,2	2,5	3,0	2,7	2,9	2,0	2,3
Transport i łączność	9,3	10,7	14,5	14,8	12,0	10,3	11,0	10,3
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: jak w Tabeli 1.

Literatura:

- Deniszczuk L. (1977), *Wzorzec konsumpcji społecznie niezbędnej*, „Studia i Materiały” IPiSS, z. 10 (66), Warszawa.
- Deniszczuk L. (2001), *Kilka uwag o historii i funkcjach minimum socjalnego*, Polityka Społeczna Nr 11/12.
- Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, Raport z badań, Opracowania PBZ, IPiSS, Warszawa.
- Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2006), *Modyfikacja koszyków towarów i usług minimum socjalnego i minimum egzystencji*, Polityka Społeczna 11/12, IPiSS Warszawa.
- Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997 a), *Kategoria minimum egzystencji*, w: Golinowska (1997).
- Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997 b), *Kategoria minimum socjalnego*, w: Golinowska (1997).
- Golinowska S. (1997), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.
- GUS (2007), *Sytuacja gospodarstw domowych w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych w 2006 r.*, GUS, Informacja sygnałna, czerwiec 2007 r.